

УДК 338.45 : 658.114.3

К.А.МАМОНОВ, канд. екон. наук, О.І.УГОДНІКОВА

Харківська національна академія міського господарства

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ І ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розглядаються напрями побудови економетричної моделі й особливості встановлення причинно-наслідкових зв'язків між економічними факторами. Розроблено організаційно-економічний механізм управління, який дозволяє ефективно управляти процесом формування й використання економічного потенціалу будівельного підприємства та своєчасно реагувати на накопичення негативних явищ.

Рассматриваются направления построения эконометрической модели и особенности установления причинно-следственных связей между экономическими факторами. Разработан организационно-экономический механизм управления, позволяющий эффективно управлять процессом формирования и использования экономического потенциала строительного предприятия и своевременно реагировать на накопление негативных явлений.

Directions of construction ekonometricheskiy model and features establishing reason-consequence connections between economic factors are examined. The organizational mechanism of management, which allows effectively to manage the process of forming and use of economic potential of building enterprise, is worked out and in good time to react on the accumulation of the negative phenomena.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм, економетричне моделювання, економічний потенціал.

Функціонування підприємств будівельної галузі України пов'язано з необхідністю розробки організаційно-економічного механізму управління формування і використання економічного потенціалу, який дозволить адаптуватись до негативних наслідків впливу світової фінансової та економічної кризи і трансформацій, які відбуваються в економіці держави. Більш того, основне завдання розробки цього механізму не тільки своєчасне реагування на негативні явища, але й попередження їх.

Розглядом шляхів вирішення проблеми створення організаційно-економічного механізму управління формуванням і використанням економічного потенціалу займалися багато науковців, як наприклад, Е.Хелферт, В.В.Ковальов, Л.М.Шутенко, В.І.Торкатюк [1-3] та ін.

Слід зазначити, що організаційно-економічний механізм представляє собою систему взаємопов'язаних дій, які обумовлені організаційними аспектами і причинно-наслідковими зв'язками, спрямованих на забезпечення «стратегічних переваг» шляхом здійснення перманентних управлінських дій щодо попередження впливу негативних явищ і забезпечення розвитку підприємств будівельної галузі.

Для розробки організаційно-економічного механізму управління

формуванням і використанням економічного потенціалу підприємств будівельної галузі широке використання отримало економетричне моделювання, як процес кількісного встановлення й обґрунтування причинно-наслідкового зв'язку між економічними факторами, для встановлення яких використовується відповідний економіко-математичний інструментарій.

Економетричне моделювання спрямовано на розробку відповідної моделі, процес побудови якої включає наступні етапи:

1. Збір економічної інформації про діяльність суб'єктів підприємницької діяльності. Цей початковий етап має важливе значення, оскільки від достовірності, об'єктивності й достатності отриманої економічної інформації залежать результати дослідження та їх інтерпретованість. Слід зазначити, що, як мінімум, по розглянутим економічним факторам необхідно мати вісім спостережень.

2. Оцінка економічної сутності отриманої інформації й вибір факторів, що можуть бути використані при розробці економетричної моделі й встановленні причинно-наслідкових зв'язків між ними.

3. Обробка отриманої інформації, виявлення аномалій і формування матриці статистики, де відображаються коефіцієнти парної кореляції між економічними факторами. На цьому етапі враховується таке явище як мультиколінеарність, що використовується для опису проблеми, коли нестрога лінійна залежність між пояснювальними змінними призводить до отримання ненадійних оцінок регресії. Слід вказати, що чим вище значення коефіцієнту парної кореляції між незалежними факторами, тим більша мультиколінеарність і можна отримати ненадійні оцінки регресії. Для зменшення рівня мультиколінеарності між двома економічними факторами один із них виключають і продовжують дослідження. На цьому етапі також важливе значення має оцінка наступних показників: середньої арифметичної, абсолютної розмаху варіації, відносного розмаху варіації, дисперсії, середньоквадратичного відхилення, коефіцієнту варіації та ін.

4. Вибір факторів для розробки економетричної моделі на основі використання відповідних методів. Зокрема, найбільш поширеними є «покроковий метод» і метод «виключень». Сутність покрокового методу полягає в пошуку рівняння множинної регресії шляхом послідовного підключення до парного рівняння решти аргументів у порядку їх значущості. Метод «виключень» полягає в тому, що по черзі виключають ті фактори, в яких найменший коефіцієнт кореляції (згідно з матрицею статистики), а значення часткових F-критеріїв не перевищують нормативні значення [4].

5. Визначення коефіцієнта множинної кореляції і детермінації, які

показують ступінь впливу факторів на результуючий показник. Він знаходиться у проміжку між 0 і 1. Чим більше вплив факторів, тим більше коефіцієнт множинної кореляції наближається до 1. Він не може перевищувати значення останньої.

Розрахунок коефіцієнта множинної кореляції $R_{yx_1x_2 \dots x_n}$ можна виконати за формулою Боярського [2]

$$R_{yx_1x_2 \dots x_n} = \sqrt{-1^\alpha \Delta_* / \Delta_0},$$

де α – порядок повної матриці коефіцієнтів кореляції; Δ_* – визначник повної матриці коефіцієнтів кореляції із заміною нижнього правого елемента нулем; Δ_0 – визначник матриці, в якій враховано коефіцієнти парної кореляції незалежних факторів.

З метою контролю правильності розрахунків цей коефіцієнт визначають також за формулою [5]

$$R_{yx_1x_2 \dots x_n} = \sqrt{r_{yx_1} \beta_{x_1} + r_{yx_2} \beta_{x_2} + \dots + r_{yx_n} \beta_{x_n}},$$

де $\beta_{x_1, x_2, \dots, x_n}$ – β -коефіцієнти для незалежних факторів економетричної моделі, які можна розрахувати наступним чином [5]:

$$\beta_i = \Delta_i / \Delta_0,$$

де Δ_i – визначник (детермінант) матриці взаємної кореляції (мультиколінеарності) із заміною в ній i -го стовпця стовпцем коефіцієнтів кореляції r_{yx_i} .

6. Оцінка адекватності розробленої економетричної моделі, яка здійснюється на основі відповідних статистичних критеріїв і тестів. Зокрема, до таких відносяться: t-критерій Ст'юдента, F-критерій Фішера, тест Дарбіна-Уотсона, тест на гомо- або гетероскедастичність.

7. Визначення коефіцієнтів регресії, який необхідний для забезпечення найкращої відповідності спостереженням і отримання оптимальних оцінок невідомих значень параметрів моделей. При цьому використовують метод найменших квадратів, де складається система нормальних рівнянь. На цьому етапі слід враховувати випадковий член. Якість останнього впливає на якість коефіцієнтів регресії. Для того, щоб регресійний аналіз давав найкращі результати, випадковий член повинен задовольняти чотирьом умовам, відомим як умови Гаусса-Маркова:

- 1) математичне очікування випадкового члена будь-якого спостереження повинно дорівнювати нулю;
- 2) дисперсія випадкового члена повинна бути постійною для всіх спостережень;

3) припускається відсутність систематичного зв'язку між значення випадкового члена в будь-яких спостереженнях. Випадкові члени повинні бути абсолютно незалежними один від одного;

4) випадковий член повинен бути розподілений незалежно від пояснювальних змінних, тобто пояснювальні змінні не є стохастичними. Значення будь-якої незалежної змінної в кожному спостереженні повинно бути встановлено зовнішніми причинами, які не визначено в рівнянні регресії [6].

8. Побудова математичної форми економетричної моделі, яка відображає причинно-наслідковий зв'язок між економічними факторами.

9. Економічна інтерпретація отриманих на основі економетричної моделі причинно-наслідкових зв'язків між факторами. Це квінтесенція дослідження, де віддзеркалюються його результати й формується основа для розробки організаційно-економічного механізму управління.

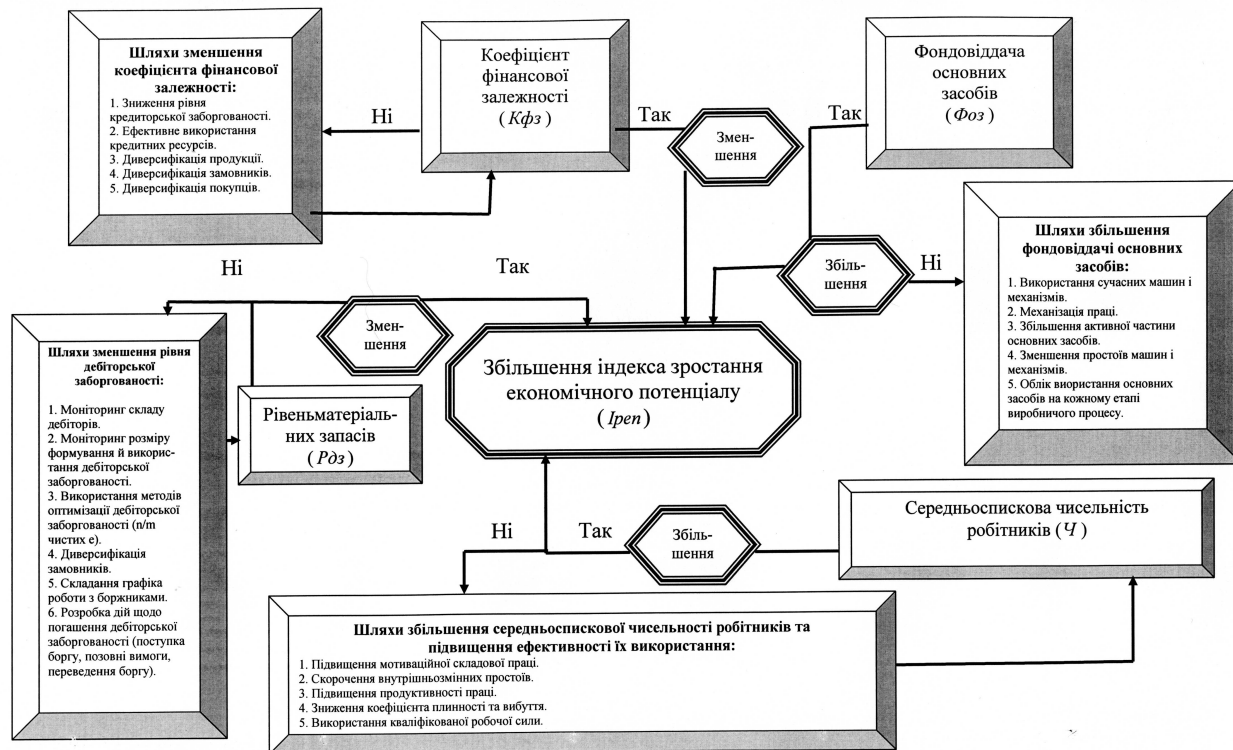
Для побудови організаційно-економічного механізму управління формуванням і використанням економічного потенціалу будівельного підприємства необхідно також враховувати особливості трансформаційних процесів України й управлінські дії, що можуть впливати на розвиток економічного потенціалу.

Таким чином, виходячи з встановлених причинно-наслідкових зв'язків на основі розробленої економетричної моделі й враховуючи особливості розвитку суб'єктів підприємницької діяльності будівельної галузі в сучасних умовах господарювання України та запронованих управлінських дій, побудовано організаційно-економічний механізм управління формуванням і використанням економічного потенціалу конкретного будівельного підприємства (рисунок).

На основі цього механізму можна стверджувати, що забезпечення зростання індексу розвитку економічного потенціалу можливо за рахунок:

1. Забезпечення зменшення рівня дебіторської заборгованості шляхом впровадження моніторингу складу дебіторів, моніторингу розміру формування й використання дебіторської заборгованості, використання методів оптимізації дебіторської заборгованості (п/м чистих е), диверсифікація замовників, складання графіку роботи з боржниками, розробка дій щодо погашення дебіторської заборгованості (поступка боргу, позовні вимоги, переведення боргу).

2. Збільшення середньоспискової чисельності робітників і підвищення ефективності їх використання шляхом підвищення мотиваційної складової праці, скорочення внутрішньозмінних простоїв, підвищення продуктивності праці, зниження коефіцієнту плинності та вибуття, використання кваліфікованої робочої сили.

Організаційно-економічний механізм управління формуванням і використанням економічного потенціалу будівельного підприємства

3. Зменшення коефіцієнта фінансової залежності шляхом зниження рівня кредиторської заборгованості, ефективного використання кредитних ресурсів, диверсифікація продукції, замовників і покупців.

4. Збільшення фондівддачі основних засобів шляхом використання сучасних машин і механізмів, механізації праці, збільшення активної частини основних засобів, зменшення простоїв машин і механізмів, облік використання основних засобів на кожному етапі виробничого процесу та ін.

Таким чином, наведений нами організаційно-економічний механізм дозволяє ефективно управляти процесом формування й використання економічним потенціалом будівельного підприємства та своєчасно реагувати на накопичення негативних явищ.

1.Хелферт Э. Техника финансового анализа. – 10-е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 640 с.

2.Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 559 с.

3.Шутенко Л.М., Торкатюк В.І., Асаул А.М., Скала Г.Ф., Бутник С.В., Дмитрук І.А. Стратегічні напрямки підвищення економічної ефективності реалізації інвестиційних будівельних проектів в умовах трансформації економіки України до ринкових відносин [режим доступа] : www.ksame.kharkov.ua.

4.Лук'яненко І.Г., Краснікова Л.І. Економетрика. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 1998. – 494 с.

5.Доля В.Т. Економетрія. – 2-ге вид. – Харків: ХНАМГ, 2002. – 43 с.

6.Дугерти К. Введение в економетрику: Пер. с англ. – М.: ИНФРА - М, 2001. – 402 с.

Отримано 13.01.2010

УДК 330.101.3.001.76

Т.М.БУРМАКА

Харківська національна академія міського господарства

Т.І.АЛЕКСЄЄВА, канд. екон. наук

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

МОТИВАЦІЯ УЧАСТІ ПЕРСОНАЛУ В РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглядається сучасний стан мотивації участі персоналу в стратегічних змінах та ймовірне ставлення працівників до нововведень. Пропонується система зовнішніх та внутрішніх мотиваційних факторів, що впливають на сприйняття нововведень персоналом підприємств.

Рассматривается современное состояние мотивации участия персонала в стратегических изменениях и вероятное отношение работников к внедрению нововведений. Предлагается система внешних и внутренних мотивационных факторов, влияющих на восприятие нововведений персоналом предприятий.